

Juridiska fakultetskansliet

Finansdepartementet

Remiss: Europeiska kommissionens förslag till direktiv om konsumentkrediter

Ställningstagande

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet tillstyrker förslagen i huvudsak, men har några anmärkningar.

Överväganden

I. Allmänt

Direktivförslaget innebär en större omarbetning av det befintliga konsumentkreditdirektivet, 2008/48/EG ("CCD"). Både CCD och det föreslagna direktivet föreskriver huvudsakligen fullharmonisering. Förslaget kommer att föranleda ändringar i konsumentkreditlagen (2010:1846) ("KkrL") och troligen förutsätta även annan lagstiftning om det skulle komma att genomföras.

Juridiska fakultetsnämnden har koncentrerat sig på den svenska språkversionen och har emellanåt jämfört med andra.

II. Utökad tillämplighet

Direktivförslaget innebär att de små- och korttidskrediter som undantas från CCD:s tillämpningsområde, jfr 4 § 1–3 st. KkrL, ska omfattas av regleringen. Juridiska fakultetsnämnden välkomnar förslaget i den delen.

Även undantaget för hyres- och leasingavtal, där konsumenten vid periodens slut har möjlighet att köpa varan, föreslås att tas bort. Det förefaller riktigt om avtalsförhållandet i realiteten avser ett kreditköp men här kan gränsdragningsproblem visa sig.

Förslaget omfattar konsumenters lånebaserade gräsrotsfinansiering, dvs. när crowdfundingplattformar förmedlar krediter till konsumenter, där kreditgivarna kan vara såväl privatpersoner som företag. Härmed klargörs att närmast samma regler, däribland

kreditprövning, kommer att gälla för plattformar som för kreditgivare utan att plattformarna ska behöva klassificeras som ombud.¹

III. Kontokredit och övertrassering

I art. 24.1 uppräknas vad kreditgivaren ska informera om rörande den aktuella krediten, bl.a. tilläpand ränta och tilläpand avgifter. I art. 24.2 anges att kreditgivaren ska informera om höjningar av räntor och avgifter före dessa träder i kraft. Detta verkar logiskt, eftersom de övriga informationsslagen handlar om hur konsumenten har utnyttjat kreditutrymmet. Ett tolkningsproblem som uppstår är emellertid att art. 24.1 är tillämplig på ”kreditgivaren och eller leverantören av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering” medan art. 24.2 enligt den föreslagna lydelsen endast är tillämplig på ”kreditgivaren”. Är syftet verkligen att differentiera mellan kreditgivares och gräsrotsplattformars skyldighet att informera om ränte- och avgiftshöjningar på så vis att gräsrotsplattformar kan genomdriva höjningar utan föregående information, eller är det fråga om ett förbiseende?

I art. 25 anges inte att lånebaserade gräsrotsfinansieringstjänster omfattas, vilket är inkonsekvent. Terminologin i art. 25 är mindre lämplig. I art. 25 (liksom i CCD) används termen ”överskridande”. Ordet är vagt. Det bör ersättas med det vedertagna ’övertrassering’ eller, i andra hand, ’kreditöverskridande’, eller liknande. I art. 25.1 (liksom i CCD) står det ”checkkonto”. Någon annan term vore att föredra, t.ex. ’uttagskonto’.

IV. Övrigt

All information som kreditgivaren är skyldig att lämna konsumenten ska enligt förslaget vara kostnadsfri. Detta förefaller rimligt.

Art. 13 är mycket vagt utformad. Där anges att konsumenterna ska informeras när de erhåller AI-genererade personliga erbjudanden men inte om *vad*. Om syftet är att de ska informeras om *att* erbjudandet är AI-genererat bör detta framgå.

Det kan diskuteras om direktivet fortsatt ska tillåta medlemsstaterna att tillåta kreditgivarna att få kräva att konsumenterna tecknar en kreditförsäkring. Såväl harmoniseringsgraden, den gränsöverskridande utlåningsgraden som produktjämförbarheten blir sämre om detta tillåts.

Det föreslås att konsumenten ska kunna begära omprövning av resultatet av kreditprövningen. För det fall kreditprövningen har baserats på automatisk uppgiftsbehandling ska konsumenten kunna begära en mänsklig kreditprövning. Ur ett svenskt perspektiv framstår dessa förslag som udda, och de kan knappast antas innebära någon reell förbättring av konsumentens chanser att erhålla kredit.

Det föreslagna uttryckliga förbudet mot negativ avtalsbindning avseende kredit, kreditkort, höjning av kreditgräns m.m. utan konsumentens föregående beställning eller

¹ Jfr 1 § 1 st. andra meningen resp. 2 st. KkRL: ”Lagen gäller också kredit som lämnas eller erbjuds en konsument av någon annan än en näringsidkare, om krediten förmedlas av en näringsidkare som ombud för kreditgivaren.” ”Lagen innehåller också bestämmelser om vissa särskilda skyldigheter för kreditförmedlare.”

uttryckliga samtycke välkomnas. Dessa åtgärder kan säkert bidra till minskad överskuldssättning.

Enligt art. 22 ska konsumenten informeras på förhand inför ändringar av kreditavtalet. Bland informationen som ska lämnas anges följande: "Namnet på och adressen till den behöriga myndighet till vilken invändningen kan lämnas in." Bestämmelsen förefaller förutsätta att medlemsstaterna har en myndighet som är behörig att pröva dessa typer av invändningar, men från svensk horisont torde endast allmän domstol kunna pröva om konsumentens invändning är riktig. Därtill finns naturligtvis möjligheten att vända sig till tvistlösningsorganet Allmänna reklamationsnämnden, som ju är en myndighet, men det är oklart om det är denna funktion som avses. Tillsynsmyndigheten Finansinspektionen saknar sannolikt möjligheter att ingripa vid en sådan anmälan som avses.

Art. 26 föreskriver ångerrätt. Det kan diskuteras om kravet på att ångermeddelande lämnas i pappersform eller på annat varaktigt medium ska bibehållas. Borde det inte vara tillräckligt att ångerrätten utövas "på ett sätt som kan styrkas i enlighet med nationell lagstiftning" som det heter i CCD?

Det föreslås att uppföranderegler och kunskaps- och kompetenskrav för personalen införs. Detta kan sannolikt bidra till någon grad av sanering på marknaden. Art. 32.3, om incitamentsarvodering, utelämnar av oklar anledning lånebaserade gräsrotsfinansieringstjänster.

Art. 35, som föreskriver krav på riktlinjer och förfaranden vid betalningsdröjsmål och anstånd, utelämnar av oklar anledning lånebaserade gräsrotsfinansieringstjänster.

V. Korrektur

Rubriken under art. 22 förefaller sakna ett "av": Information om ändring av kreditavtalet eller avtalet om tillhandahållande av tjänster för lånebaserad gräsrotsfinansiering.

I art. 25.1 är 'medlemsstaterna' felstavat: "medlemsstaterna".

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av professorerna Göran Millqvist och Jori Munukka. Föredragande har varit Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd